

Indicatoren voor borstkankerscreening en gevolgen van de coronacrisis in het jaar 2020

Het programma voor borstkankerscreening voor vrouwen tussen 50 en 69 jaar oud werd in het Brusselse gewest opgestart in juni 2002. De eerste uitnodigingen werden verstuurd in februari 2003. Bruprev (voorheen Brumammo) is verantwoordelijk voor de uitvoering van het programma en het opbouwen van een gegevensregister.

Om in aanmerking te komen voor een mammotest (mammografie uitgevoerd in het kader van het programma voor borstkankerscreening) moet een vrouw ingeschreven zijn in het Rijksregister, aangesloten zijn bij een van de 7 verzekeringsinstellingen (5 mutualiteiten, HZIV, Kas HR Rail) en zich met een uitnodiging of een voorschrift van een verwijzende arts aanmelden bij een erkend mammografiecentrum. Elke twee jaar wordt een brief uitgestuurd om vrouwen (in de doelgroep) uit te nodigen om aan het programma deel te nemen.

In 2020 werd, ondanks de impact van de Covid-19-epidemie, het versturen van uitnodigingen voor borstkankerscreenings niet onderbroken. Tussen 15 maart en 18 mei werden afspraken voor mammotests in radiologiecentra wel opgeschort¹.

Incidentie :

In 2019 werden 953 nieuwe gevallen van borstkanker vastgesteld bij vrouwen die woonachtig zijn in het Brussels Gewest ; dat komt overeen met een ruw incidentiecijfer van 154,1 per 100 000 vrouwen. De incidentie neemt geleidelijk toe met de leeftijd. In 2019 wordt een toenemende incidentie waargenomen tot de leeftijdscategorie 65-69 jaar. Vervolgens blijft de incidentie bij de leeftijdscategorieën 70-74 jaar en 75-79 jaar min of meer stabiel, met daarna opnieuw een toename tot een piek in de leeftijdscategorie 80-84 jaar om bij de nog oudere vrouwen dan te gaan dalen. Wat de evolutie doorheen de tijd betreft blijft de (naar leeftijd) gestandaardiseerde incidentie relatief stabiel tussen 2004 (203,6/100 000 vrouwen) en 2019 (185,4/100 000 vrouwen).

Mortaliteit :

Gedurende de periode 2015-2019 overleden 931 vrouwen uit het Brussels Gewest aan borstkanker, wat een ruw borstkankersterftcijfer van 30,5 per 100 000 vrouwen oplevert. De sterfte neemt geleidelijk toe met de leeftijd. De voor leeftijd gestandaardiseerde borstkankersterfte daalde licht tussen 2000-2004 (50,2 sterfgevallen per 100 000 vrouwen) en 2015-2019 (35,3 sterfgevallen per 100 000 vrouwen).

Uitnodigingen om deel te nemen aan het screeningprogramma :

De doelpopulatie wordt telkens gespreid over een periode (ronde) van twee jaar uitgenodigd. Het uitnodigingspercentage steeg sinds het begin van het programma : van 75,0 % in de ronde 2003-2004 tot 93,5 % in de ronde 2017-2018. In de ronde 2019-2020 bedroeg het uitnodigingspercentage 95,2 %.

¹ Bruprev, juni 2021. Borstkanker Opsporing : [Activiteitenverslag 2020](#)

Deelname aan het screeningprogramma (mammothests) :

De indicatoren, gebaseerd op de door Bruprev verzamelde gegevens, hebben betrekking op mammothests (mammografieën uitgevoerd in het kader van het programma voor borstkankerscreening) die werden ondergaan door Brusselse vrouwen die tussen 50 en 69 jaar oud zijn, ingeschreven zijn in het Rijksregister, aangesloten zijn bij een van de 7 verzekeringsinstellingen (5 mutualiteiten, HZIV, Kas HR Rail) en uitgevoerd werden in een erkende mammografie eenheid in Brussel.

Het aantal jaarlijks uitgevoerde mammothests is toegenomen sinds het begin van het programma. Het aantal steeg van 2 358 in 2003 tot 6 033 in 2019. In 2020, het jaar waarin de mammografie-afspraken tussen 15 maart en 18 mei werden opgeschort¹, werden 4 367 mammothests uitgevoerd. De dekkingsgraad (aantal mammothests per 100 vrouwen in de doelpopulatie) bedroeg 5,7 % in de ronde 2003-2004, en nam toe tot 10,7 % in de ronde 2009-2010. De dekkingsgraad schommelt sindsdien rond de 10 %. In de ronde 2019-2020 daalde dit percentage tot 8,5 %.

Met betrekking tot de dekking per leeftijdsgroep wordt een lichte stijging van de deelnamepercentages vastgesteld naargelang de leeftijd : zo gaat dit percentage van 8,5 % onder 50-54-jarigen tot 11,4 % onder 60-64-jarigen en 11,1 % onder 65-69-jarigen tijdens de ronde 2017-2018. Tussen de periodes 2003-2004 en 2009-2010 steeg de dekkingsgraad in alle leeftijdsgroepen ; in de daaropvolgende periodes schommelt de dekkingsgraad om tenslotte in ronde 2019-2020 te dalen met de COVID-19 crisis die een impact had op screeningsjaar 2020.

De deelname aan het georganiseerde screeningprogramma verschilt ook van gemeente tot gemeente. De gemeenten met de hoogste dekkingsgraad voor mammothests in de ronde 2017-2018 (meer dan 12,0 %) zijn Jette, Sint-Jans-Molenbeek, Sint-Joost-ten-Node en Schaarbeek. De gemeenten met de laagste dekkingsgraad in de ronde 2017-2018 (minder dan 7,5 %) zijn Oudergem, Sint-Pieters-Woluwe, Ukkel, Sint-Lambrechts-Woluwe en Watermaal-Bosvoorde. Wat de algemene evolutie betreft, is de dekkingsgraad van mammothests (in de meeste gemeenten) gestegen tussen de ronde 2003-2004 en de ronde 2017-2018. Er zijn echter wel schommelingen in dekkingsgraad tussen de verschillende periodes. Bovendien daalde de dekkingsgraad in alle gemeenten tijdens de periode 2019-2020 door de impact van de COVID19-crisis in het screeningsjaar 2020.

We onderstrepen nogmaals dat deze dekkingspercentages betrekking hebben op mammothests. Zij omvatten niet de "diagnostische mammografieën" die buiten het georganiseerde opsporingsprogramma werden uitgevoerd en waarvoor het Intermutualistisch Agentschap over gegevens beschikt. In de ronde 2017-2018 bedroeg het aandeel van de Brusselse vrouwen die een diagnostische mammografie hebben ondergaan in een Belgisch radiologisch centrum (dus niet alleen in Brussel) 41,5 %.

In de ronde 2017-2018 bereikte de totale dekkingsgraad van Brusselse vrouwen (met betrekking tot mammothests en diagnostische mammografieën die in een radiologisch centrum in België werden uitgevoerd) 52,1 %. De gemeenten met de hoogste totale dekkingsgraden in de ronde 2017-2018 zijn Ukkel, Sint-Pieters-Woluwe en Watermaal-Bosvoorde (respectievelijk 61,4 %, 60,8 % en 59,8 %). De laagste totale dekkingsgraden voor deze periode werden waargenomen in Sint-Joost-ten-Node, Sint-Jans-Molenbeek en Koekelberg (41,5 %, 46,2 % en 47,9 %).

Mammotest resultaat :

Bij één op de tien vrouwen (9,5 %) werd bij het lezen van de beelden door de radiologen een positief mammotest-resultaat vastgesteld in de ronde 2017-2018. Deze vrouwen werden opnieuw opgeroepen voor verder onderzoek. Het percentage positieve mammotest-resultaten is gestegen in vergelijking met het begin van het programma (5,9 % in 2003-2004), terwijl het percentage terugroepingen voor een echografie bij dicht borstweefsel is gedaald (van 7,6 % naar 0,0 %). Deze verandering is onder meer het gevolg van de overstap naar digitale technologieën (waardoor kleine laesies kunnen worden opgespoord), de herziening van het beslissingsalgoritme in 2011 en de afschaffing van de "Dense Breast Ultrasound"-modaliteit in 2017. De mammotest wordt maar zelden als oninterpreteerbaar beschouwd: de radioloog vraagt meestal om de mammotest onmiddellijk te herhalen als de kwaliteit ervan onvoldoende is en noteert alleen het resultaat van het onderzoek als deze correct werd uitgevoerd. De resultaten van de mammotest zijn vergelijkbaar tussen de ronde 2017-2018 en de ronde 2019-2020, ondanks de COVID-19-epidemie.

